

2

T À N D E M
edicions

PAPERS

SECRETS

Rosa Serrano • dibuixos: Paco Santana

Propostes de treball a l'aula elaborades per Rosa Chirivella

PAPERS SECRETS

Propostes elaborades per Conxa Rovira

DADES TÈCNIQUES

Editorial: Tàndem Edicions
Col·lecció: La Bicicleta Negra, núm. 2
Autora: Rosa Serrano
Il·lustracions: Paco Santana
Nombre de pàgines: 78
Edat: a partir de 11 anys

DADES DE L'AUTORA:

ROSA SERRANO I LLÀCER, que de vegades escriu amb els pseudònim de BLANCA CASSANY, va nèixer a Paiporta (L'Horta Sud). Com que ningú li contava contes, segons confessa, va descobrir en la literatura el doble vessant de lectura i creació.

Ha treballat a l'Escola Gavina des que va obrir les seues portes i això ha donat un caire compromés i innovador als seus plantejaments professionals. Ara continua fent-hi de bibliotecària. Així pot conèixer i estimar els llibres amb una relació diferent.

Darrerament ha descobert l'ofici d'editora a Tàndem Edicions. Ha publicat contes i articles d'opinió i recerca a diverses revistes com ara *Camacuc*, *Infància*, *Faristol*, *Perspectiva Escolar*, *Papers*, *Saó...*

Les seues amistats l'han escoltat dir en alguna ocasió i, a propòsit dels lectors més joves, que llegir sense passar-ho bé, ni és llegir ni és res.

Els seus treballs d'adaptació de l'obra d'Enric Valor -del qual Rosa Serrano diu que és "el fidelíssim guardià de les paraules"- i algunes recerques fetes conjuntament amb l'autor de *Les Rondalles* són altres aspectes del seu treball.

BIBLIOGRAFIA: *La paraula és una aventura* (Institut Alfons el Magnànim, 1981); *Ara va de caps* (Bullent, 1983); *Ui, ui, ui, quins ulls!* (Bullent, 1983); *Ma casa* (Generalitat Valenciana, 1985); *David està malalt* (Aliorna, 1988); *La domadora de somnis* (Generalitat Valenciana, 1990); *Viatge* (3 i 4, 1990); *El miquet i el cocodril*, publicat amb el pseudònim de Blanca Cassany (Tàndem Edicions, 1990); *Papers secrets* (Tàndem Edicions, 1991); *Rondalles Valencianes* (adaptació, Albatros-Tàndem edicions); *Noves lectures de les Rondalles* (conjuntament amb Gemma LLuch, Albatros-Tàndem Edicions); *Expressions peculiars de la llengua: locucions i frases fetes* (conjuntament amb E. Valor, Tàndem Edicions).

ARGUMENT:

A Teresa li fan un regal “diferent”.

Començar un diari perquè has fet dotze anys és una situació nova que Teresa aprofita per fer recull de situacions i fragments de la seua vida quotidiana.

Però també el fet de tenir dotze anys és un esdeveniment important, i si tot això té com a marc una finca del barri de Russafa en la qual el veïnat es mostra amable i treballador i una escola amb mestres que s’estimen el seu treball d’ensenyants, Teresa té garantit el subministrament de la “matèria prima” escaient per tal de redactar uns PAPERS SECRETS sincers i útils.

No tots els dies descobreixes que darrere la mare maniàtica hi ha una dona valenta i intel·ligent o que Marc, aquell xic tan somniat, ha telefonat tres vegades preguntant per tu, o que això de la regla no té res de dramàtic o que ser bona estudianta no està ben vist per algunes persones de la teua classe i que parlar amb els vells pot ser una font inesgotable de descobriment i coneixença...

**PER QUÈ
RECOMANE
AQUEST
LLIBRE:**

Teresa ens fa partíceps dels seus secrets i vivències perquè ROSA SERRANO, autora d'aquests PAPERS, s'ocupa, des de la seua perspectiva de dona adulta, de la visió que de la vida té una jove, tot ressaltant aquells aspectes que estima autènticament importants:

L'autoestima, el sentiment de pertànyer a un lloc i l'alegria de sentir-se embolcallada per personatges emblemàtics que viuen ben a prop. Amb la qual cosa se'ns humanitza la gran ciutat que habitem.

És una excel·lent lectura per als adolescents del tercer cicle de Primària i del primer de Secundària.

En PAPERS SECRETS fem un autèntic tomb per la vida d'una ciutat gran, València, vista pels ulls encuriosits i receptius d'una persona de dotze anys.

L'absència del pare i, com a conseqüència, la presència aclaparadora d'una mare no sempre ben interpretada per Teresa, són un punt d'inflexió en la vida de la protagonista, massa jove encara per copsar quina persona s'amaga darrere d'aquesta dona forta i preocupada per les seues filles.

Com a punt d'equilibri, la frescor que a la visió de Teresa aporten estudiants, jubilats, ecologistes i forners que viuen a la mateixa finca. Amb el rerefons d'una escola, una mestra de Llengua, uns companys i un company "especial".

Des d'aquest mosaic ROSA SERRANO deixa les portes i finestres obertes a la capacitat dels lectors i lectores i ens proporciona una eina útil als qui ensenyem Llengua, perquè, a partir de l'entorn més immediat -sa casa-, projecta la visió de Teresa, fins a categories més altes de l'esperit adolescent, tocat pel dit màgic de la idealització, dels sentiments positius i de la capacitat de sorprendre's.

Darrere del diari de Teresa s'amaga una visió global i certera de l'etapa vital que anomenem adolescència i ens acara amb la mirada lúcida que els dotze anys de la protagonista li proporcionen.

PROPOSTES DE TREBALL

OBJECTIU DE LES PROPOSTES

- Fomentar l'estima per la lectura.
- Dissociar el treball escolar i la lectura.
- Afermar la idea que un llibre pot mostrar-nos altres maneres de veure el món i que la lectura ens acostava a realitats ben semblants o ben diferents de les nostres.
 - Interessar els lectors i lectores en la pràctica d'escriure un diari personal com a mitjà d'interpretació dels propis sentiments i per resituar, en la seua justa perspectiva, les coses que ens passen a diari.
 - Practicar l'escriptura d'un diari personal com a activitat literària.

SESSIONS NECESSÀRIES

El nombre de sessions que proposem per a desenvolupar les activitats són cinc, estructurades de la manera següent:

- Sessió de preparació a càrrec del professor o professora.

Aprofitarem aquesta primera sessió per motivar el nostre alumnat i invitar-lo a endinsar-se en els PAPERS SECRETS d'una jove, de nom Teresa, que viu al barri de Russafa i té un veïnat interessant.

Convé explicitar la funció que per a Teresa té l'escriptura d'un diari íntim i intercanviarem amb el grup opinions i punts de vista pel que fa a la utilitat del diari personal, tot fent-los saber que pot ser una eina imprescindible per tal de posar en ordre idees i vivències que s'esdevenen de manera desordenada i imprevisible a les nostres vides. També és un mitjà de guanyar perspectiva davant les pròpies reaccions i comportaments perquè amb el temps, les coses no es veuen igual.

Nota: Les activitats següents poden ser fotocopiades per a l'alumnat i utilitzar-les directament a classe.

DESENVOLUPAMENT DE LES PROPOSTES

- Primera sessió: treball de grup. Lectura, en veu alta, del capítol segon “El veïnat”.

Individualment: després d’haver llegit com és el veïnat de Teresa, farem una fitxa semblant d’una finca imaginària on vivim nosaltres i també els següents personatges:

- La professora o professor de Llengua.
- Un pintor de 70 anys que fa llargues estades a Dénia.
- Dues germanes vídues i jubilades que pertanyen a una associació de jubilats.
- Una mare i els seus dos fillets menuts: el pare treballa en la construcció i només ve els caps de setmana.
- La família de la fallera Major d’enguany de la Falla del nostre barri.
- Un estudiant de trompeta que està aprenent.
- Un fotògraf que fa reportatges sobre fauna autòctona per a una revista especialitzada.
- Algú de la teua invenció.

Per equips: trieu una de les vivendes inventades en l’activitat anterior. Poseu nom, cognoms i edats als habitants i feu-ne una breu descripció física.

Podeu començar per l’elaboració d’una llista d’adjectius amb els quals qualificar els trets físics, per exemple:

ULLS grans, ametllats, redons, lluents, inexpressius, eloqüents, encuriosits, blaus, marrons, negres, verds, grisos...

BOCA I DENTS: roja, riallera, gran...; blanques, sanes, acurades, mellades, tortes...

NAS:...

CABELLS:...

- Segona sessió: treball individual. Al capítol vuité, Teresa visita els veterinaris i en la conversa apareix un joc de paraules consistent a comparar persones i animals, així diuen:

- boja com una cabra,
- menjar com un bou,
- semblen un gos i un gat,
- buscar-li tres peus al gat,
- ser un gat vell,
- agafar el bou per les banyes...

• Explica què volen dir i justifica les comparacions: per exemple, diguem que una persona està boja com una cabra perquè les cabres tenen un comportament imprevisible.

• La fraseologia popular dóna color a la llengua i és un recurs inesgotable en la parla quotidiana i en la literatura. Ací tens més comparacions. Tracta d'explicar-les.

- tenir males puces,
- tenir vista de xoriguer,
- menjar com un pardalet,
- cantar com una cadenera,
- fer ulls de mussol,
- ser poregós o poregosa com un conill
- córrer com una llebre...

• Ara fes-ne tu de noves a partir dels elements que et done desordenats:

- voraç com un...	gat
- covard com un...	talp
- provocador com un...	anguila
- astut com una...	gos
- sanguinari com una...	llombrígol
- ràpid com un...	mostela
- llefiscós com un...	guepard
- relliscós com una...	rabosa
- curt de vista com un...	gall de brega
- àgil com un...	cuc
- fidel com un...	tauró

Potser hauràs d'aclarir amb el diccionari què volen dir exactament alguns dels adjectius proposats i conèixer un poc més les característiques i costums d'alguns dels animals.

- Tercera sessió: treball individual i per equips. Al capítol 10 “Gandulejant per casa”, s’afirma: “Qui no treballa no menja”, “Qui treballa és just que mengi i es mudi cada diumenge” i “Festa sense xiquets i olla sense sal tot és igual”.

Individualment: amb ajuda del professor o professora, el diccionari i alguna enciclopèdia, escriurem una definició de REFRANY i tractarem de saber si hi ha diferències entre un refrany i una “frase feta”. Intenta explicar què signifiquen aquestes expressions:

“ser tot ulls”

“menjar-se algú amb els ulls”

“no tenir boca per parlar”

“dur algú als múscles”

“tenir un nuc a la gola”

“posar els cabells de punta”

“estar d’angles”

“alçar-se amb el peu esquerre”

Per equips: tot seguit cada equip triarà una part del cos humà i recollirà expressions, refranys i frases fetes relacionades amb aquesta part. Per exemple:

EL CAP

- anar de cap,
- no tenir (una cosa) ni cap ni peus,
- ...

EL COR

- tenir el cor en un puny,
- tenir el cor de pedra,
- no tenir cor,
- ...

- Quarta sessió: treball individual i per equips.
- Després d'haver acabat la lectura del llibre, cada alumne farà:
 - a) una descripció de les actituds de Teresa en relació als problemes socials que l'envolten,
 - b) un repertori de les característiques de la seua personalitat que la defineixen com una persona responsable, positiva i oberta a la vida.
- Per equips, buscaran altres temes que l'auto-ra hauria pogut incorporar a la novel·la en la línia de la problemàtica dels OKUPES.

SUGGERIMENTS:

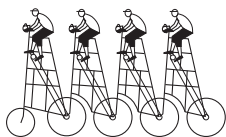
Intenteu que la lectura dels PAPERS esdevinga una complicitat amb Teresa. D'aquesta manera els nostres lectors i lectores faran aflorar els seus referents i trobaran els vincles necessaris per a gaudir del llibre.

Com activitat oral establiu grups de discussió en les classes al voltant de temes tan significatius com la relació amb les mares, la rivalitat entre estudiants o l'interés afectiu entre persones de l'aula. Poden ser una excel·lent ocasió per a treballar l'argumentació.

Us oferirisc a manera de suggeriment algunes possibilitats:

- Tenim la gent jove una bona informació sexual?
- Els pares i les mares ens tracten igual als xics i les xiques?
- De qui va ser la idea de tornar a les dèu a casa?
- Si el professor fuma als corredors del Centre, puc fumar jo també?
- Qui va inventar això de que la gent jove no sap el que vol?
- Jo sé que està per mi, encara que no m'ho diga.
- Va, mare, deixa'm estar que ja sóc prou gran!
- És bona persona, però massa pilota en classe.

T À N D E M

edicions